

Det Anarkistiska Biblioteket

Den hungrande...

Elisée Reclus

Elisée Reclus
Den hungrande...
1898

Tidningen Brand #10 1898

sv.anarchistlibraries.net

1898

Den hungrande mannen därborta är bärare. Han är 50 år gammal. Man har funnit honom för svag för timmerplatsens tunga arbeten, man har afskedat honom från köpmännens hamn; han har ej heller kunnat få någon anställning vid S:t Catherina-dockan.

Om jag skulle gå till de rika, tänker han; jag känner dem knappast, men i deras stora hus och vackra trädgårdar måste det väl alltid finnas något att göra.

Han ger sig iväg alltså. Han går förbi Towern, betraktar länge London-Bridge på hvilken en vimlande massa af arbetssamma människor tränges. Han viker in på Cannon-street, betraktar S:t Pauls-Catedralen och Engelska banken, passerar Holborn Hill och sedan den ändlöst långa Oxford-street. Kilometer efter kilometer går den hungrige längs med butiker, i hvilka endast vackra och goda varor äro utställda; tyger och pälsverk, juveler och diamanter - dem bryr han sig ej om - växelkontorens skyltfönster, i hvilka gula och blå banksedlar äro utlagda och hvarest stå lådor, fyllda med gnistrande guldstycken. Ett af dessa guldstycken - ett enda - skulle kunna göra honom lycklig. Den hungrige ser in i matvaruaffärerna. Hans ögon vidga sig, och hans mage svider. Ack, de stora faten med makaronistänger och bunkarne med ris! Han blir stående framför de utställda bakverken och pastejerna, framför köttet och villebrådet, de styckade nötkreaturen, de uppstaplade skinkorna, framför kransarna af korfvar och osten, stor som ett vagnshjul.

Och dessa portugisiska vindrufvor, dessa ananas från Bermudas, dessa bananer från Florida, allt detta kostar ingenting annat än - pengar. Och tunnorna från Xeres och Alicante, faten från Chios och Samos, rombuteljerna, Marasquino- och likörflaskorna! Men den hungrande rycker sig lös från anblicken af alla dessa härligheter. Han går öfver den vackra Belgravia-place, förlorar sig i Westends förnäma trakter, korsar de ändlösa alléerna, där sådana familjer bo, som hafva minst femtio tusen årligen att lefva upp. Efter palats komma villor, så åter palats, sedan ständigt nya rader af villor. Ingenstans finns en sådan rikedom som här. Och rikedom är väl bevakad; en trädgård skiljer dessa bekväma bostäder från gatan, dörrarne äro säkert reglade och gallerstaketen försedda med spetsiga järntaggar.

Där vågar du ej gå öfver, stackars Nicolas! Den hungrige frågar:

»Behöver ni kanske någon till att arbeta? Har ni ej ved att hugga, kol att bära upp ur källarn?»

»Nej, visst inte! Gå din väg».

Mannen knackar på en annan dörr.

Huru länge hade ej redan hans hopp varit dödt!

Hans tomma blick sade att han nu var ett värdelöst föremål som man kastar bort, som man låter ligga. - När skulle då detta ta slut!

Natten har brutit in. Det är kallt. Men den hungrandes panna är feberhet. Han går långsamt öfver den nu nästan tomma bron. Stödd mot bröstvärnnet ser han ned i Themsens, ser det tunga, mörka vattnet rulla. Det darrande sken, som gatlyktorna kasta ned däri, bildar ett nät af rödaktiga och guldaktiga maskor, som knyta och lösa sig, åter sammanflyta och åter försvinna i det eviga dunklet. Stora, kalla, fiendtliga ögon dyka upp rundtom ur mörkret. Det är gröna och röda skeppslyktor, som låta ana konturerna af skeppen, hvilka likna stora vidunder med kroppar väfda af tjock dimma.

Den hungrige ser ännu alltjämt ned i det svarta vattnet, som flyter och flyter för att förlora sig i hafvets djup. Lyktskenen återspegla sig i hans uttröttade hjärna, de obestämda strålarne blända honom. Slutligen höjer sig i hans inre en stämma, långsam, allvarlig och genomträngande: »Kasta dig ned från bron, stackars förhungrade, hoppa ned! Låt denna utmattade kropp falla! Lifvet är för hårdt. Hoppa ned! Du skall glida ned i det stora djupet och sjunka i den mjuka bädden. Hoppa ned, min vän!

Människornas samvete är ej renare än vattnet därnere. I dess djup skall du finna samma värme, samma medkänsla som bland dina bröder. Hoppa dit ner! Du skall ej vara mer öfvergifven i morgon än du är i dag. Kasta dig då dit ned! Stackars människa, hoppa ned i mörkret, hoppa ned!»

Plums!

»Har ni något arbete här åt mig?»

Nej, är svaret, och dörren slås igen midt för hans näsa. Han låter dock ej afskräcka sig. Han frågar åter: »Finns det mattor att piska?»

Man skrattar åt honom: »Det där känner man nog till; laga bara att du kommer din väg!»

Så länge det var ljust, gick han så och frågade.

Men då natten kom kände han sig nedslagen och kraftlös, trött och modfärd. Mörker fyllde hans själ. En frossbrytning skakade honom. Han suckade djupt.

Ingenstans arbete, ingenstans arbete.

Öfver gallret kom doften af mat och klangen af glad musik, ja visst, damerna spela piano efter måltiden för att roa de tjocka herrarne.

Och den stackars saten suckar: »Tänk så skönt att få sitta därinne i värmen och vara riktigt mätt. Men dessa taggar på gallret...!» Och han höjer handen för att skydda ögonen, ty han tycker att de skarpa piggarne hota. Hungriga människor ha sådana hallucinationer.

Han ruskar på sig och börjar åter gå. Tänk nu blott, du trashank, hvilka rikedomar du har äran att få gå förbi! Du går och går. Och för hvart steg du tar äro på din vänstra och på din högra sida tusentals kronor hopade. Och du har ej en styfver.

under det han så vandrar med tom mage, tycker han sig se ett hufvud, ingenting annat än ett hufvud sväfva öfver gatan. Ur dess brinnande hals hänger en förtorkad tunga.

Natten har brutit in. En natt utan måne och stjärnor. Den hungrige vänder sig mot en kyrka, hvars otydliga massa och nästan oskönjbara torn i gatlyktornas halfjus ter sig som en svart ö.

Gömd för polisen bakom gruppen af de tre gudi behagliga dygderna, kärleken, tron och hoppet, sträcker han ut sig på marmorgolfvet, lägger sig till rätta och somnar.

Den eländige drömmer, såsom man drömmer med tom mage och på ett hårdt läger.

Han är i S:t Pauls-Catedralen, i hvars hvalf Engelska banken tagit in; kryptorna äro öfverfulla med guldhögar och silfverstänger, i skeppet ligga pänningsäckar hopade kors och tvärs öfver hvarandra ända upp till dömens hvälfning.

De refflade pelarne sluta i korbänkar, i hvilka små englar sitta, räknande och kluttrande siffror på psalmetterna. Kapitälerne äro smyckade med ett underligt, ständigt återkommande tecken: £ S. d.

Hvad skall det betyda?

På de upplagrade pänningsäckarne tronar en gud i helgedomen. Det är Mammon, kung Mammon. Öfver hans hufvud, hvälfver sig den höga, vida kupolen som himlahalfvet.

Men det är ingen gud, utan ett spöke: han har ej en människas ansikte, utan snarare en markattas. Från hans panna strålar hvarken skönhet eller godhet, ej majestät, men nervös, otålig, retad härsklystnad. I sanning, han ser ut som en börskung från Threedneedle-street. Men sin spetsiga näsa, sina tunna läppar och ögonen irrande bland tal och siffror. Håret är sparsamt och tillbakastruket öfver hufvudet; kinderna äro hängande. Hans klädsel är mycket korrekt: pärlgrå öfverrock, dito damasker; på bröstet dinglar en monokel. Allt med allt, en bof, men mer än 30 meter hög. Den uthungrade betraktar honom förfärad. Dämonen rynkar pannan och snörflar. Han vädrar en objuden gäst. Monokeln kommer i rörelse. Mammon betraktar den främmande mannen. Hvad vill den där tiggarn här? He, du stackare, du magerfan. Har du betalt inträdesafgiften? Du har väl knappast ett öre. Vänta lite grand, jag skall snart ge dig pengar, jag, och Mammon böjer sig ned, tar upp en pänningsäck och kastar den på den fattige, så åter en och åter en. Han krossar honom under en hagelskur af kronor och ett rägn af guldstycken.

Under den alltjämt växande tyngden håller den förhungerade på att kvävas; han vrider och vänder sig. Slutligen rusar han upp och står med oerhörd ansträngning stadigt på fötterna. Hu, hu. ropar han, hu, hu! Sedan torkar han sin iskalla panna - och dock var allt detta blott en dröm!

Där höja sig redan taken och skorstenarne mot den gråa himlen. Det är morgon. För att blifva varm frottar den hungrande sin kropp och slår sig på låren. Framåt marsch! Men hvart? I går var det förbi bodarne i hvilka man ej kommer in utan pengar. Här ibland rentiererna och de som ha lof att njuta, i de borgerliga palatsen med galonerade betjänter vid dörrarne för att drifva bort tiggarpaket, här i denna öken af sten, finner du ej ett mänskligt hjärta.

Därför tillbaka bland mängden! Tillbaka till hamnen, där man aflastar ris och sydfrukter från Neapel, vinfat från Spanien och likörer från öarna; där jag betraktade den täta svärmen af människor som komma och gå på Themse-bron. Jag vill kasta mig in i mängden, vill åter dyka ned i den. Mina ögon skola tala till tusen sinom tusen af mina likar. Skulle jag i världens hjärta ej finna en enda brodersjäl?

Hoppet uppmuntrar honom, gjuter ädelt vin i hans ådror. Försvagad och med svidande mage reser han sig och skakar af sig köld och hunger och törst.

- Upp på väg igen, till London Bridge!
Hviken kraft har ej hoppet!

Den hungrige går åter genom rika stadsdelar och präktiga gator. Hela luften är fylld med lukten af fläsk och ägg. Genom de halföppna fönstren ser man i morgonsolens sken lakejer som skämta med täcka kammarjungfrur. Den hungrige släpar sig sakta vidare och de lätta tonerna från ett piano darra ut i luften.

Där är Bays-water - den präktiga oxford-street - Holborn Hill - City - den härliga City - de oerhörda butikerna, för hvilka hela flottor föra varor och hela flottor löpa ut för att hämta nya. Här är medelpunkten för de fem världsdelarne.

Där är åter engelska banken, människosläktets själ, här är S:t Pauls-Catedralen, här är den af människor vimlande London-Bridge. Ändtligen!

Den hungrande betraktar de böljande massorna.

Den obekante »brodern» skall finnas här. - En medlidsam människa skall se mitt elände, skall i mitt ansikte läsa min kraflöshet och min långvariga svält.

Och om brodern ej fort nog synes till skall ajg söka honom, finna honom. Jag skall se min räddare i ögonen!

Den stackars mannen störtar sig beslutsam in i människoströmmen, han söker en själ, vill så gärna finna ett mänskligt hjärta. Han gripes af den stigande vågen och känner sig väl till mods. Han gripes af den stigande vågen och kastas tillbaka af den fallande, förlorar ofta fotfäste, men icke besinningen. Gående af och an betraktar han de vandrande. Alla äro rastlösa, alla sysselsatta, alla ha brådtom att komma någon annanstans. Och alla äro bekymrade och sysselsatta med sig själfva. Alla skynda ut ur virrvarret, för att snart åter kasta sig in däri.

Alla dessa människor hasta i affärer, hasta för att förtjäna - hur skulle de väl hinna märka ett ansikte, som bekymmer och elände gjort dystert. Några se honom kanske, men de snudda blott förbi honom, sägande: jag behöfver också hjälp, lika så väl som du.

Man vimlar och trängs och knuffas. Det är som om jorden öppnat sig och nu ur sitt inre utspydde tusen sinom tusen varelser. Det rullar och vräker, det häfver och vältrar sig.

Vid åsynen af dessa massor, som ständigt pressas till nya massor, mumlar den enslige, återsjunknen i sin gränslösa intighet, sakta: Du stackars karl, du bedröfliga Jag, det var ändå ditt allvar!

Och detta Jag låter sig ryckas ned i hvirfeln. Det förefaller honom som blefve han hvarje timme tio år äldre.